

Eindrapportage

Ieder Kind Telt Mee Oost-Groningen

Eindrapportage over drie jaren impactmonitoring van het project 'Ieder Kind Telt Mee Oost-Groningen.'

Juni 2025

Meer informatie?

Solidair Groningen & Drenthe
Marleen Oostland, 06 50 58 47 29

Inhoud

Voorwoord	3
Leeswijzer	4
Samenvatting	5
Beschrijving project	6
Impactmonitoring	7
Analyse en conclusie	16
Overkoepelende conclusie	34
Slotwoord	35
Bijlage - Overzicht resultaten	36
Colofon	50

Voorwoord

De afgelopen twee jaar heeft het project Ieder Kind Telt Mee in Stadskanaal een belangrijke impuls gegeven aan de inzet van sociaal werk op basisscholen. Dankzij deze ondersteuning konden sociaal werkers – verbindende functionarissen – extra uren inzetten op de scholen. Zo is gebouwd aan een stevige pedagogische basis waarin school, thuis en buurt met elkaar verbonden zijn. Die gezamenlijke inzet draagt bij aan een veilige, gezonde en kansrijke omgeving voor ieder kind. Sociaal werkers zijn in toenemende mate vertrouwde en toegankelijke gezichten binnen de school geworden. Hun aanwezigheid verlaagt de drempel om zorgen te delen, vragen te stellen en tijdig ondersteuning te zoeken. Vanuit een normaliserende en voorliggende blik kijken zij naar wat kinderen en gezinnen nodig hebben: niet door te focussen op problemen, maar door te versterken wat er al goed gaat. Dat geeft ruimte voor groei, veerkracht en vertrouwen.

Thema's zoals armoede, gedrag, emotieregulatie, sociale weerbaarheid en opvoedvragen komen regelmatig terug, zowel in individuele gesprekken als in groepsactiviteiten. Door signalen vroegtijdig op te vangen en verbinding te leggen met het netwerk buiten school, helpen sociaal werkers voorkomen dat kleine zorgen groter worden.

De samenwerking met intern begeleiders en leerkrachten is verdiept. Leraren voelen zich

gesteund in hun pedagogische opdracht en ouders geven aan zich gezien en gehoord te voelen. De inzet van een ervaringsdeskundige binnen het project bracht extra herkenning, openheid en verdieping in de gesprekken met het team. Daarnaast zijn alle sociaal werkers geschoold in het thema 'armoede op school'. Deze extra kennis en bewustwording versterken hun bijdrage aan het creëren van gelijke kansen voor alle kinderen.

We zijn trots op wat we in samenwerking hebben bereikt. En we willen dan ook graag doorgaan met Ieder Kind Telt Mee – om kinderen ook in de toekomst warm te blijven omringen met aandacht, steun en vertrouwen.

Want ieder kind telt mee. Altijd.

Team sociaal werk op school.

Leeswijzer

Dit verslag vormt het eindrapport van het project *Ieder Kind Telt Mee Oost-Groningen* (2022–2025). In dit rapport wordt teruggeblikt op drie jaar werken aan het bespreekbaar maken van armoede op scholen in Oost-Groningen, met specifieke aandacht voor de effecten, werkwijze en samenwerking tussen betrokken partijen. In dit rapport is bewust gekozen voor een compacte terugblik: er wordt niet ingegaan op alle details van de resultaten, maar de focus wordt gelegd op de hoofdlijnen, welke effecten beoogd waren, hoe daaraan is gewerkt en in hoeverre deze zijn bereikt. De volledige resultaten zijn opgenomen in bijlage 1 in tabelvorm weergegeven. Voor meer inhoudelijke en verdiepende informatie over deze resultaten zijn de eerdere twee jaarrapportages beschikbaar via de projectleider.

Samenvatting

Het project *Ieder Kind Telt Mee Oost-Groningen* (2022–2025) is uitgevoerd op tweeëntwintig basisscholen in zes gemeenten. Het doel was om bewustwording en kennis over armoede en sociale uitsluiting te vergroten, en ondersteuning op school structureel te organiseren. Het project richtte zich op leerlingen, leerkrachten, directies, ouders, gemeenten en welzijnsorganisaties.

Leerlingen hebben in drie jaar tijd gastlessen gevolgd over armoede en sociale uitsluiting. Uit de evaluaties blijkt dat deze lessen overwegend positief worden beoordeeld, vooral het Arm- en Rijkspel. Leerlingen geven aan dat ze meer inzicht kregen in armoede en het belang van solidariteit, al blijven schaamte en drempels om te praten over problemen bestaan.

Leerkrachten beschikken over kennis van armoede. Uit evaluaties blijkt dat de teamtraining gewaardeerd wordt, maar ook behoefte bestaat aan meer diepgang en praktische handvatten. De aangepaste training met vaste opbouw en betrokkenheid van ervaringsdeskundigen sluit hier beter op aan.

Directies tonen betrokkenheid bij het project en erkennen het belang van armoedebestrijding op school. De kennis en bewustwording zijn aanwezig, en er is steeds meer aandacht voor het bespreekbaar maken van armoede. Wel blijkt dat de samenwerking met ketenpartners nog niet overal goed is ingebed.

Verbindende functionarissen spelen een belangrijke rol in signalering, ondersteuning en het verbinden van ouders, leerlingen en schoolteams. Ze worden gewaardeerd om hun laagdrempelige aanwezigheid, maar geven aan dat duurzame samenwerking en duidelijke rolverdeling met ketenpartners essentieel zijn voor structurele impact.

Gemeenten en welzijnsorganisaties zijn zich in de loop van het project bewuster geworden van het belang van structurele inzet rond armoede in het onderwijs. De samenwerking is in veel gemeenten versterkt, maar verschilt per context. Borging van inzet, rollen en financiering blijft een belangrijk aandachtspunt voor de toekomst.

Beschrijving project

Ieder Kind Telt Mee Oost-Groningen (hierna: het project) is een uitbreiding van het project *Ieder Kind Telt Mee* in Westerkwartier van Solidair Groningen & Drenthe. Het project richt zich op het creëren van **bewustwording** ten aanzien van armoede en sociale uitsluiting en beoogt in nauwe samenwerking met gemeenten, scholenkoepelorganisaties, scholen en lokale organisaties en initiatieven, langdurige ondersteuning mogelijk te maken om bij leerlingen **kansengelijkheid** te bevorderen. De impactdoelstelling van het project luidt als volgt:

In 3 jaar tijd is op 30 basisscholen in Oost-Groningen de kennis over en bewustwording van de gevolgen van armoede en sociale uitsluiting toegenomen en is structurele ondersteuning aanwezig om kansengelijkheid te stimuleren, zodat ieder kind mee kan doen en het risico op ontwikkelingsproblemen afneemt.

Het project werkt samen met **verbindende of brugfunctionarissen**. Deze functionarissen zijn al werkzaam op deelnemende scholen als Kind-Ouder-Ondersteuner, Jeugd Ondersteuner Scholen, Schoolmaatschappelijk Werker, Vraagbaak of School als Wijk (Voortgezet Onderwijs). Leerlingen, ouders en leerkrachten kunnen bij de functionaris terecht met knelpunten die voortkomen uit armoede. In samenspraak met gemeenten, welzijnsorganisaties en scholen worden vanaf het tweede projectjaar op deelnemende scholen de aanwezigheidsuren van de verbindende functionaris uitgebreid met 4/6 uur per week. De scholen die voor deze uitbreiding in aanmerking komen, worden geselecteerd door de gemeente en de welzijnsorganisatie. In het derde projectjaar is budget voor het dubbele aantal extra uren voor een verbindende functionaris. Om in aanmerking te komen voor dit dubbele budget bieden gemeenten en welzijnsorganisaties plannen aan in samenspraak met de scholen.

Bij aanvang van dit project is een **projectgroep** samengesteld die zich verantwoordelijk voelt voor en op strategisch niveau sturing geeft aan het project. Deze projectgroep bestaat uit ervaringsdeskundigen van Sterk uit Armoede, scholenkoepel VCOMOG, beleidsmedewerkers uit het sociaal domein en een verbindende functionaris.

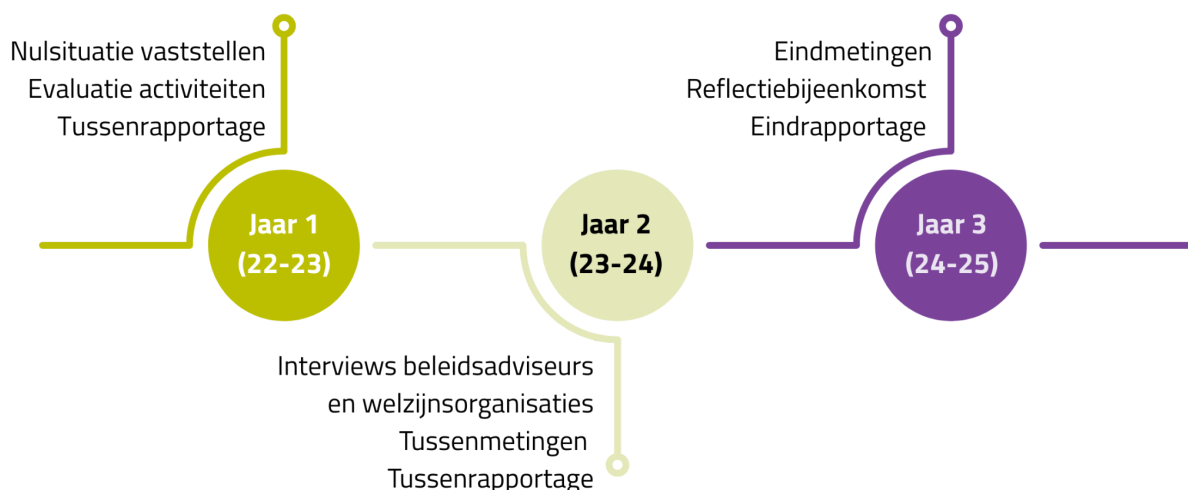
Impactmonitoring

Overzicht impactmonitoring

Om de **meerwaarde** van het project op haar doelgroepen inzichtelijk te maken, liet Solidair Groningen & Drenthe de impact van dit project meten. De impactmonitoring werd verzorgd door Alexander Impact, een onderzoeks- en adviesbureau gespecialiseerd in het meten en monitoren van maatschappelijke impact. Het project en de bijbehorende impactmonitoring duurde grofweg **3 schooljaren en liep van juli 2022 tot en met juni 2025**. Na elk projectjaar heeft Alexander Impact een rapportage opgeleverd over dat desbetreffende projectjaar. **Dit eindrapport is het derde van drie rapportages**. De **hoofdvraag** van de impactmonitoring was als volgt:

De meerwaarde (impact) van dit project en de functionaris inzichtelijk maken voor leerlingen, ouders en school (leerkrachten en directies). En idealiter de structurele, lange-termijn veranderingen in kaart brengen die zijn ontstaan door dit project.

In 2022 is Alexander Impact gestart met de impactmonitoring van dit project. Hieronder is per schooljaar te zien waar de focus van de impactmonitoring op lag.

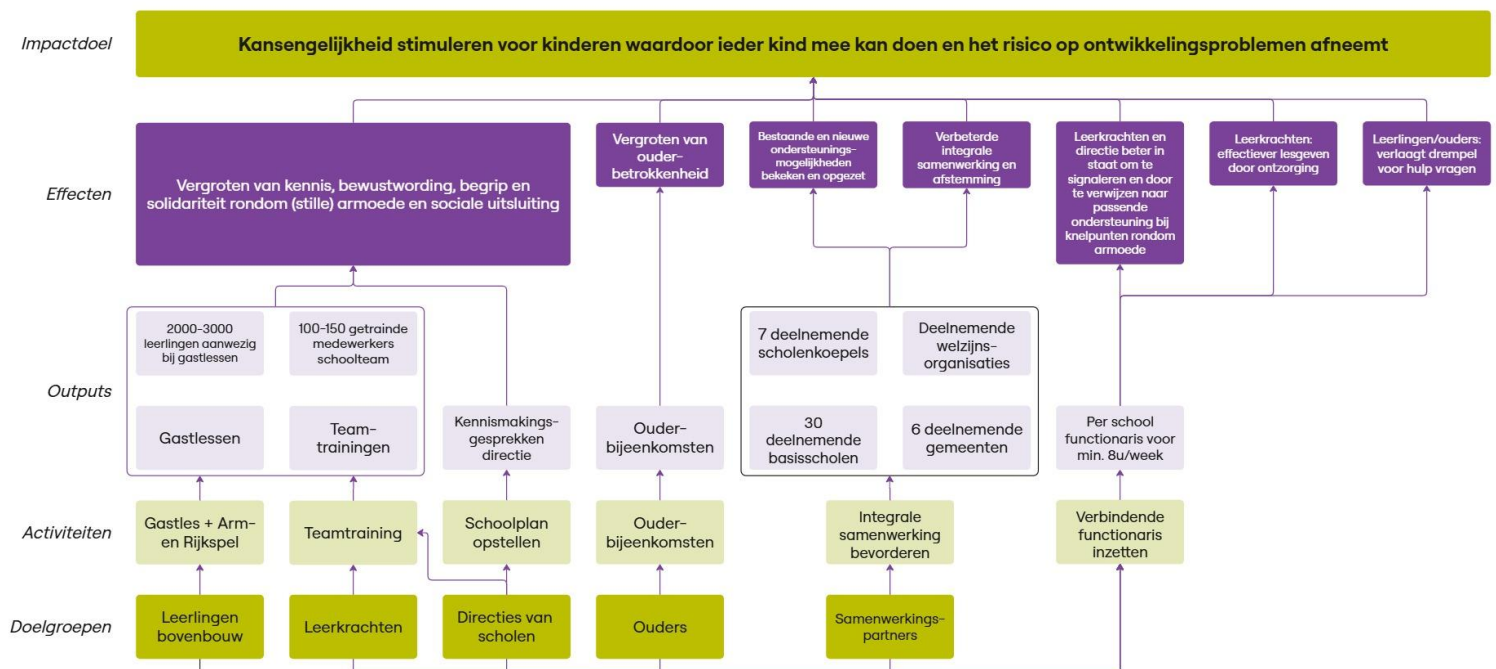
Doelgroepen

In samenspraak met de projectgroep van dit project is ervoor gekozen om de onderstaande **doelgroepen** bij de impactmonitoring te betrekken.

- Leerlingen
- Leerkrachten
- Directies van scholen
- Ouders
- Verbindende functionarissen
- Gemeenten
- Welzijnsorganisaties
- Directies van scholenkoepels

Impactstrategie

Bij het monitoren van de impact van dit project is gebruikgemaakt van de verandertheorie (ook wel *Theory of Change, ToC*). Dit is een methode waarmee een organisatie kan laten zien hoe zij haar impactdoelstelling wil bereiken, door stap voor stap de oorzakelijke relatie tussen de activiteiten en de beoogde impact weer te geven. Dit is de basis voor het meten en monitoren van de impact. Hieronder is een schematische weergave van de verandertheorie van dit project te zien.

Aan de hand van deze verandertheorie is per stakeholder bepaald op welke manier de effecten worden onderzocht, ook wel de onderzoeksmethode genoemd. In het volgende deel wordt deze onderzoeksmethode toegelicht.

“

Ik denk dat het project Ieder Kind Telt Mee heeft gezorgd voor meer ruimte om met ketenpartners te overleggen en te investeren in het contact met school, ouders en kinderen. Er is een goede start gemaakt, maar het blijft een proces om te kijken hoe we dit ook buiten het project structureel kunnen blijven borgen.

”

Onderzoeksmethode

In de tabel hieronder zijn de onderzoeksmethodes te zien waarmee de hoofdvraag van de impactmonitoring is getracht te beantwoorden. Hierin is voor elk van de eerder genoemde doelgroepen de gebruikte onderzoeksmethode en het aantal respondenten per onderzoeksmethode te vinden.

Doelgroep	Onderzoeksmethode	Schooljaar 1 (22-23)	Schooljaar 2 (23-24)	Schooljaar 3 (24-25)
<i>Leerlingen</i>	Nulmeting (vragenlijst)	123 respondenten	68 respondenten	42 respondenten
	Evaluatie gastlessen (vragenlijst)	71 respondenten	17 respondenten	169 respondenten
<i>Leerkrachten</i>	Nulmeting (vragenlijst)	13 respondenten	0 respondenten	0 respondenten
	Evaluatie gastlessen (vragenlijst)	1 respondent	0 respondenten	0 respondenten
	Evaluatie teamtraining (vragenlijst)	1 respondent	0 respondenten	20 respondenten
	Verkorte vragenlijst	5 respondenten	-	-
	Eindmeting (vragenlijst)	-	-	1 respondent
<i>Directies van scholen</i>	Nulmeting (vragenlijst)	1 respondent	4 respondenten	0 respondenten
	Eindmeting (vragenlijst)	1 respondent	0 respondenten	4 respondenten
<i>Ouders</i>	Nulmeting (vragenlijst)	0 respondenten	0 respondenten	0 respondenten
<i>Verbindende functionarissen</i>	Nulmeting (vragenlijst)	-	3 respondenten	-
	Eindmeting (vragenlijst)	-	-	3 respondenten
<i>Gemeenten (beleidsadviseurs)</i>	Nulmeting (interviews)	-	4 respondenten, 3 gemeenten	-
	Reflectiebijeenkomst	-	-	2 respondenten, 4 gemeenten

Doelgroep	Onderzoeksmethode	Schooljaar 1 (22-23)	Schooljaar 2 (23-24)	Schooljaar 3 (24-25)
Welzijns-organisaties	Nulmeting (interviews)	-	9 respondenten, 5 welzijnsorganisaties	-
	Reflectiebijeenkomst	-	-	8 respondenten, 4 welzijnsorganisaties

Onderzoeksopzet en uitvoering

Het project werd oorspronkelijk opgezet als een impactmonitoring-opdracht. Het doel was om gedurende drie schooljaren zicht te krijgen op de beoogde effecten van het project, zoals vergroting van kennis, bewustwording en samenwerking, en op welke manier deze effecten werden bereikt. In de praktijk bleek het echter niet mogelijk om de ontwikkeling van individuele deelnemers of scholen over tijd te volgen. Dit komt doordat:

- Scholen niet elk jaar deelnamen aan het project of pas later instroomden;
- De vragenlijsten in elk projectjaar zijn ingevuld door wisselende respondenten;
- De dataverzameling soms per tweetal of in groepjes is gedaan, waardoor individuele veranderingen niet herleidbaar zijn;
- Door tijdsdruk en planning op scholen niet altijd alle meetmomenten zijn benut zoals oorspronkelijk bedoeld.

Hierdoor kunnen de resultaten niet worden geïnterpreteerd als veranderingen binnen dezelfde groep. De metingen geven wel waardevolle inzichten per doelgroep en per meetmoment. Dit rapport bevat dan ook een thematische analyse van patronen en verschillen tussen de projectjaren, in plaats van een lineaire effectmeting over tijd.

Dataverzameling

De vragenlijsten zijn ontwikkeld door Alexander Impact in samenwerking met de projectgroep. Daarbij is gekeken naar inhoudelijke aansluiting op de impactstrategie van het project, en naar begrijpelijkheid en toepasbaarheid voor de verschillende doelgroepen (leerlingen, leerkrachten, directies en ouders). De vragenlijsten zijn getest binnen de projectgroep om te beoordelen of de vraagstelling overeenkwam met de beleavingswereld van de doelgroep en daadwerkelijk met wat beoogd werd.

Leerlingen vulden de vragenlijsten grotendeels fysiek in. De nulmeting werd soms voorafgaand een gastles ingevuld, de evaluatie gastles vaak na afloop. De projectleider zorgde voor begeleiding

en inzameling. In sommige gevallen werden de vragenlijsten ingevuld in tweetallen of kleine groepjes, waardoor het aantal respondenten niet altijd overeenkomt met het aantal leerlingen dat deelnam aan de activiteit. De resultaten geven daardoor een algemeen beeld van ervaringen van leerlingen, maar zijn niet altijd herleidbaar tot individuele opvattingen.

Leerkrachten en schooldirecties ontvingen de vragenlijsten digitaal, via e-mail of QR-code. In het eerste projectjaar waren de formulieren nog in ontwikkeling, wat leidde tot een relatief lage respons. In het tweede jaar gaven sommige scholen aan pas na de zomervakantie ruimte te hebben voor deelname. Hierdoor zijn er geen resultaten van de leerkrachten in het tweede jaar. In het derde jaar is de vragenlijst van de leerkrachten ingekort en zijn meer schaalvragen toegevoegd (1 t/m 5) om de drempel voor deelname te verlagen. Dit leidde tot een respons van twintig ingevulde vragenlijsten van de leerkrachten.

Ouders bleken gedurende alle projectjaren moeilijk te bereiken. Hoewel verschillende pogingen zijn gedaan, zoals het persoonlijk benaderen via de projectleider en de verbindende functionaris, het verspreiden van vragenlijsten via flyers en posters, en het organiseren van ouderbijeenkomsten, heeft dit niet geleid tot respons. Er zijn dan ook geen gegevens van ouders opgenomen in de analyse. In september 2025 start een aanvullend traject via de Hanzehogeschool, waarin studenten een werkvorm ontwikkelen om ouders in de toekomst beter te bereiken.

Verbindende functionarissen zijn vanaf het tweede projectjaar betrokken geraakt en hebben in zowel het tweede als derde projectjaar een vragenlijst ingevuld.

Gemeenten en welzijnsorganisaties zijn in het tweede en derde projectjaar benaderd middels interviews en een reflectiebijeenkomst.

Directies van scholenkoepels zijn uiteindelijk toch niet betrokken als stakeholder. De reden hiervoor is dat de informatie via directie voldoende informatie bood.

Analyse van de antwoorden

Alexander Impact heeft de analyse van de verzamelde data uitgevoerd door de ingevulde vragenlijsten te analyseren. De vragen in de vragenlijsten bestonden uit zowel **kwantitatieve** (gesloten vragen, schaalvragen, cijfervragen) als **kwalitatieve** vragen (open vragen, toelichtingen). De **kwantitatieve** vragen zijn geanalyseerd door gemiddelden te nemen van schalen en cijfers, en door antwoordcategorieën te turven en weer te geven in percentages. De **kwalitatieve** vragen zijn geanalyseerd door de antwoorden op de open vragen te groeperen per thema, om zo de grote lijnen in de antwoorden inzichtelijk te maken. In jaar 2 en 3 is daarnaast informatie opgehaald uit

interviews met gemeenten en welzijnsorganisaties en uit de reflectiebijeenkomst. De verzamelde informatie hieruit is geanalyseerd door middel van thematische analyses. De combinatie van kwantitatieve metingen en kwalitatieve reflectie geeft zo een breed en verdiepend beeld van de opbrengsten van het project.

“

Ik heb geleerd hoe je er wat aan kan doen, zodat iemand die arm is ook mee kan doen en dat vind ik belangrijk.

”

'Ik vind het een goede manier. Ik weet nu echt hoe het is om arm te zijn. Ik heb er ook meer over nagedacht hoe je arme mensen kunt helpen.'

'We begrijpen nu beter hoe arme mensen het hebben'

(van de gastles heb ik geleerd)
'Hoe je er wat aan kan doen, zodat iemand die arm is ook mee kan doen en dat vind ik belangrijk.'

(ik zou kinderen in armoede kunnen helpen door) 'Spullen die ik niet gebruik of waar ik niet mee speel geven'

'Ik vind het goed zo dat andere kinderen weten dat het niet altijd bij iedereen goed is'

'wij vinden het belangrijk want als een klasgenoot of je zelf in de problemen zit weet je hoe je er mee om moet gaan of wat je kunt doen'

Analyse en conclusie

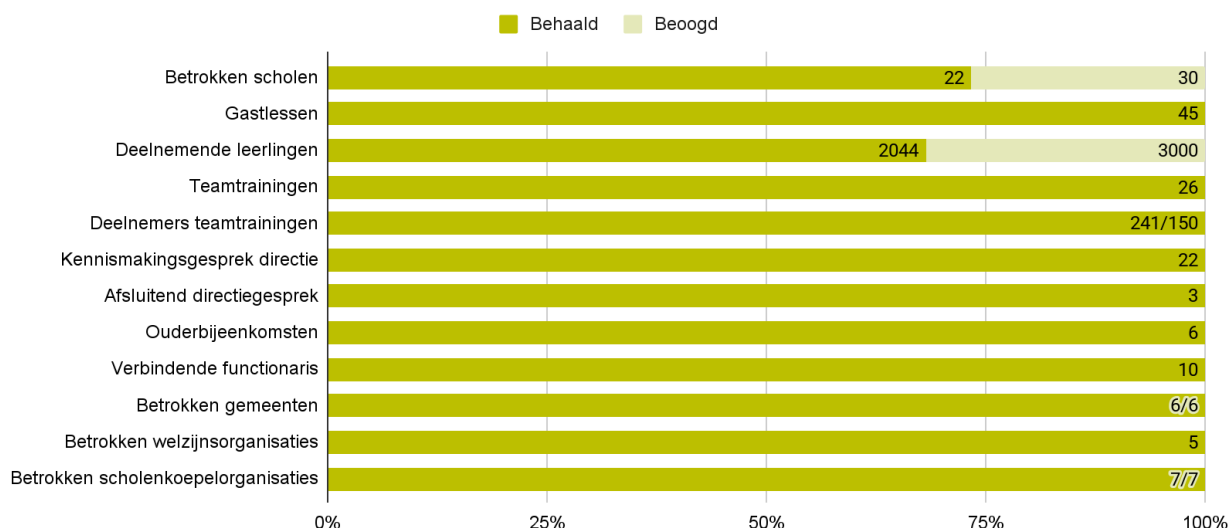
Analyse en conclusie aantallen

Beoogde vs. behaalde aantallen

In het projectplan van dit project staan de onderstaande beoogde resultaten op de korte termijn (1e t/m 2e projectjaar):

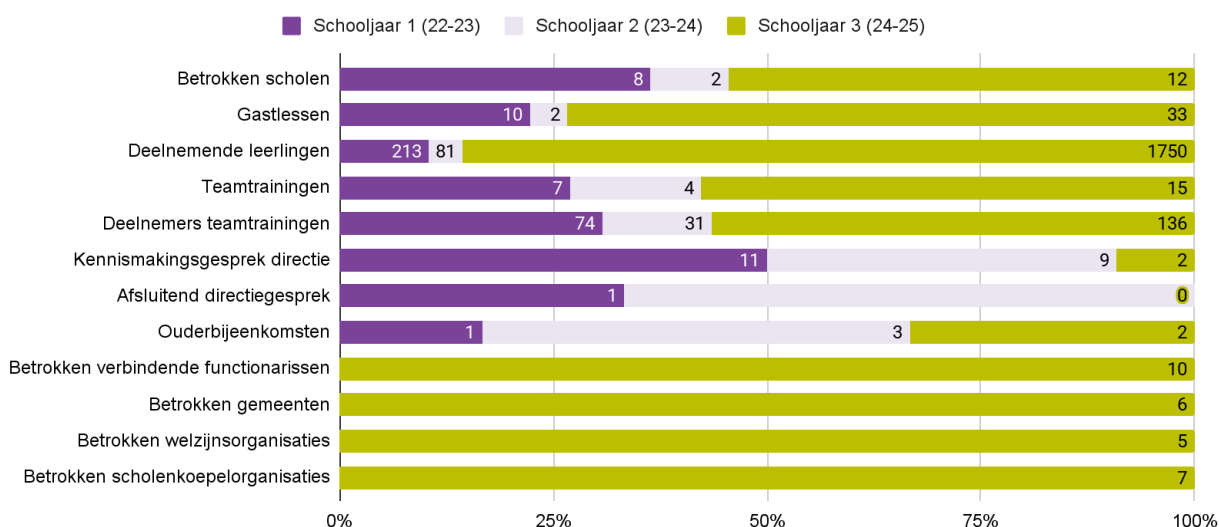
1. Er zijn 10-20 vrijwilligers en/of stagiairs geworven, getraind en ingezet als gastdocent en spelbegeleider, waarvan een aantal ervaringsdeskundigen.
2. Op 30 scholen vinden gastlessen plaats bij de leerlingen van de bovenbouw.
3. Gedurende het project ontvangen 2000-3000 leerlingen een gastles, spelen het Arm- en Rijkspel en worden gestimuleerd zich in te leven in de beleving van armoede en sociale uitsluiting die daarmee kan samenhangen.
4. Waar mogelijk worden de gastlessen in combinatie met financiële educatie aangeboden, zodat er een breder aanbod ontstaat.
5. 100-150 Leerkrachten en directies zijn getraind en in staat signalen te herkennen en adequaat door te verwijzen bij knelpunten die te maken hebben met armoede.
6. Per gemeente zijn de ondersteuningsmogelijkheden van lokale (en regionale) organisaties in kaart gebracht en gedeeld met de scholen.
7. Per deelnemende school is (door de gemeente) een functionaris aangesteld voor minimaal 8 uur per week. Daar kunnen leerlingen, ouders en leerkrachten terecht met vragen en knelpunten die voortkomen uit armoede.

In de tabel hieronder zijn de beoogde resultaten (aantallen) te zien voor dit project, en de daadwerkelijk behaalde resultaten (aantallen) over alle schooljaren.

Aantallen per schooljaar

In de tabel hieronder zijn de behaalde resultaten (aantallen) voor dit project per schooljaar uitgesplitst.

In het tweede schooljaar is het aantal deelnemende scholen en respondenten flink gedaald, onder andere door drukte in het schoolprogramma en omdat de focus in dat projectjaar lag bij de gesprekken met samenwerkingspartners zoals gemeenten en welzijnsorganisaties over de plannen ten aanzien van de extra inzet van de verbindende functionaris. De grote groei in het aantal gastlessen en leerlingen in het derde schooljaar komt doordat in Oldambt een extra onderdeel aan het project is toegevoegd (Financiële Educatie Nieuwe Stijl), waardoor er meer gastlessen werden gegeven, en ook les werd gegeven aan het voortgezet onderwijs. Dit project is later gestart (januari 2024) en loopt langer door (december 2026). Uiteindelijk zijn er 10 verbindende functionarissen direct betrokken geweest bij het project. Daarnaast hebben 12

schoolmaatschappelijk werkers een workshop over armoede ontvangen. Van de 5 welzijnsorganisaties, zijn met 3 welzijnsorganisaties de gastlessen over armoede voor kinderen gedeeld, vanuit de wens van de welzijnsorganisatie om de lessen in de toekomst voort te zetten op de scholen. Bij de welzijnsorganisaties zijn 12 Arm- en Rijkspellen achtergelaten om te gebruiken in de les. Ook is er bij elke deelnemende klas een Arm- en Rijkspel achtergelaten.

Conclusie

Een groot deel van de beoogde korte-termijn resultaten zijn behaald tijdens de looptijd van dit project. Ondanks de terugloop qua deelnemende scholen, en daarmee deelnemers in het tweede projectjaar, is er een inhaalslag gemaakt in het derde projectjaar. Het streefgetal van 30 scholen is weliswaar niet behaald, echter ontvingen meer dan 2000 (van de beoogde 2000-3000) leerlingen gastlessen, waar mogelijk gecombineerd met financiële educatie, en lag het aantal deelnemers aan de teamtrainingen ver boven het streefgetal. De inzet van 10–20 vrijwilligers en/of stagiairs als gastdocent en spelbegeleider, waarvan een aantal ervaringsdeskundigen, is niet volledig gelukt. Vrijwilligersorganisaties bleken geen vrijwilligers beschikbaar te hebben voor het geven van gastlessen. Het contact met de opleiding Begeleider Maatschappelijke Zorg, specialisatie ervaringsdeskundigheid, heeft niet geleid tot vrijwillige gastdocenten. Wel leverde dit een stagiaire op voor Solidair Groningen & Drenthe, die met haar ervaringsdeskundigheid in het derde projectjaar een groot deel van de gastlessen heeft verzorgd. Haar inbreng was van toegevoegde waarde. In Stadskanaal was een ervaringsdeskundige van Welstad betrokken bij de lessen. Het werven van lokale gastdocenten blijkt meer tijd nodig te hebben en kan voor borging en ondersteuning het beste via de lokale welzijnsorganisatie worden georganiseerd.

Per gemeente zijn de ondersteuningsmogelijkheden van lokale (en regionale) organisaties in kaart gebracht en gedeeld met de scholen. Ook dit is deels gelukt. Het vraagt voortdurende bijstelling van gegevens om het overzicht actueel te houden. Binnen scholen, gemeenten en welzijnsorganisaties wordt het voordeel van een dergelijk overzicht zeker gezien, maar het is binnen de looptijd van het project niet in alle gemeenten gelukt dit goed te regelen. In de lessen is aan kinderen gevraagd welke ondersteuningsmogelijkheden zij kennen; opvallend was dat zij hier regelmatig verrassend goed van op de hoogte bleken te zijn.

Vanaf het tweede projectjaar zijn in elke gemeente (met uitzondering van Westerwolde) de uren van verbindende functionarissen op scholen uitgebreid via het projectbudget. Niet op elke deelnemende school, daarvoor was onvoldoende budget beschikbaar. Op uitdrukkelijke wens van de scholen kwamen er geen 'nieuwe gezichten', maar zijn de uren van reeds aanwezige functionarissen, zoals schoolmaatschappelijk werkers, vraagbaken of scholen als wijk, uitgebreid. In Muntendam werd daarnaast een ervaringsdeskundige in armoede en sociale uitsluiting

aangesteld naast de Kind-Ouder-Ondersteuner. Het kost tijd voordat ouders en kinderen met knelpunten die voortkomen uit armoede naar de functionaris toe gaan. Vertrouwen in de functionaris, een proactieve houding en de scholing van leerkrachten zijn hierin belangrijke voorwaarden om hen goed te kunnen bereiken.

Analyse en conclusie per stakeholder

Leerlingen

Hieronder is nogmaals het beoogde effect af te lezen zoals opgenomen in de impactstrategie:

Effect

Vergroten van kennis, bewustwording, begrip en solidariteit rondom (stille) armoede en sociale uitsluiting

Jaar 1 Leerlingen gaven aan dat armoede vooral gaat over het ontbreken van geld, basisbehoeften en sociale veiligheid. Ruim 70% vond het belangrijk om armoede te bespreken in de klas. Tegelijk ervaarden sommigen drempels om hierover met leerkrachten te praten, vooral door schaamte of een voorkeur om het zelf op te lossen. De gastles werd gemiddeld gewaardeerd met een 6.3, het Arm & Rijkspel met een 8.3. Leerlingen vonden de lessen leerzaam, maar gaven aan dat de uitleg soms te lang en saai was. Bewustwording, begrip en solidariteit werden versterkt, al bleef de impact per leerling wisselend.

Jaar 2 In jaar 2 werd opnieuw een nulmeting en evaluatie uitgevoerd, nu onder een kleinere groep. Ook hier beschreven leerlingen armoede vooral in termen van geldgebrek en uitsluiting. De meeste leerlingen vonden het belangrijk om over armoede te praten, maar noemden ook drempels zoals wantrouwen of twijfel aan nut. De gastles werd met een 7.8 gewaardeerd en het Arm & Rijkspel met een 9.5. Leerlingen vonden de lessen leuker, duidelijker en relevanter dan in jaar 1. Er was meer bewustzijn over armoede en hoe hiermee om te gaan in de klas, al bleef het geven van hulp aan leeftijdsgenoten voor velen lastig concreet te maken.

Jaar 3 Ook in jaar 3 vonden er nulmetingen en evaluaties plaats. In schooljaar 3 laat de gastles nog steeds het meeste effect zien op het vergroten van bewustwording rondom buitensluiting. De gastles werd met een 6.3 gewaardeerd en het Arm & Rijkspel met een 8.2 Ook blijkt dat leerlingen het thema armoede onverminderd belangrijk vinden; bijna alle respondenten vinden dat hier op school aandacht aan moet worden besteed. Wanneer het gaat om weten hoe je kinderen in armoede kunt helpen, zijn de meningen meer verdeeld: de gastles en het spel leveren op dit vlak minder duidelijk effect op.

Aan de leerlingen is in de nulmeting gevraagd wat armoede is volgens hen. Op basis van de antwoorden van leerlingen blijkt dat het begrip armoede voor hen vooral gekoppeld is aan weinig geld en het ontbreken van basisbehoeften, zoals eten, kleding of een goed huis. Daarnaast koppelen sommige leerlingen armoede aan sociale uitsluiting, zoals geen vrienden hebben of gepest worden, en aan gevoelens van oneerlijkheid of verdriet. In mindere mate werd armoede ook omschreven als iets wat je lastig vindt of waar je voor schaamt.

Ook is gevraagd over het praten over armoede en problemen. Leerlingen geven aan dat praten over problemen belangrijk is, vooral omdat het kan helpen om oplossingen te vinden, anderen te ondersteunen of omdat het oplucht. Toch blijkt ook dat niet alle leerlingen deze stap vanzelfsprekend zetten. Een deel van de leerlingen deelt problemen liever niet met de leerkracht, bijvoorbeeld omdat ze het spannend vinden, het als privé beschouwen, of liever zelf een oplossing zoeken. Sommigen geven aan dat ze liever met ouders of iemand anders praten. Ook speelt de aard van het probleem een rol: als het over school gaat, wordt het sneller gedeeld dan wanneer het over de thuissituatie gaat.

Conclusie

De gastles draagt voor een meerderheid bij aan meer empathie en bewustzijn over sociale uitsluiting en vergroot het bewustzijn over de sociale impact van armoede. De interpretaties laten zien dat leerlingen armoede niet alleen zien als een financieel probleem, maar ook als iets dat invloed heeft op je gevoel van veiligheid, erbij horen en zelfvertrouwen. Dat maakt duidelijk dat armoede voor kinderen een breed en gelaagd begrip is, waarin zowel materiële als emotionele aspecten een rol spelen. Het laat zien dat praten over problemen niet voor alle leerlingen vanzelfsprekend is, en dat vertrouwen, veiligheid en toegankelijkheid belangrijke voorwaarden zijn om zorgen bespreekbaar te maken.

Leerkrachten

Een belangrijke groep stakeholders binnen het project waren de leerkrachten. Hieronder is nogmaals het beoogde effect af te lezen zoals opgenomen in de impactstrategie:

Effect

Vergroten van kennis, bewustwording, begrip en solidariteit rondom (stille) armoede en sociale uitsluiting

Voor het behalen van deze doelen is aan de leerkrachten per school een training aangeboden over het onderwerp armoede met betrekking tot kennis en bewustzijn. In de praktijk bleek de training vaak te kort en te oppervlakkig. Uit de evaluaties van jaar 1 kwam naar voren dat er behoefte was

aan meer verdieping en interactie. In plaats van maatwerk, is daarom gekozen voor het aanbieden van een vast trainingsaanbod. De huidige training is gebaseerd op de gecertificeerde training *Armoede onder de Loep* en de handreiking *Omgaan met armoede op scholen*. De training, ondersteund door een ervaringsdeskundige, combineert kennis en bewustwording met het opstellen van een concreet actieplan via de S.O.S.-methodiek: signaleren, ondersteunen en stimuleren. Hiermee kunnen scholen gericht werken aan hun armoedebeleid.

**“STUKJE VAN
ERVARINGSDESKUNDIGE.
KNAP DAT ZE DIT DURFDE
TE VERTELLEN.
DAARNAAST WERD HET
ZICHTBAAR HOE WE ALS
SCHOOL HIERMEE OM
KUNNEN GAAN”.**

**“VERHAAL UIT DE
PRAKTIJK IS GOED OM TE
HOREN, DAN WEET JE
HOE IEMAND ZICH VOELT
EN WAT DE EFFECTEN
VAN ARMOEDE OP HET
LEVEN VAN MENSEN
KUNNEN ZIJN.”**

Aan leerkrachten is gevraagd om twee vragenlijsten in te vullen: een eindmeting die ingaat op de effecten en een evaluatie van de teamtraining die de mening van de leerkracht over de teamtraining uitvraagt. Uit de analyse van de drie verschillende schooljaren komen de volgende bevindingen naar voren:

Jaar 1 De teamtraining bevat weinig nieuwe informatie en mag interactiever en meer op de inhoud. De kennis en bewustwording van armoede ligt hoog, maar het helpen bij hulpvragen rondom armoede is nog wel eens lastig. Het bespreekbaar maken van armoede wordt over het algemeen wel gezien als taak van de school.

Jaar 2 Geen resultaten bekend.

Jaar 3 In sommige trainingen is een ervaringsdeskundige aanwezig. Dit maakt dat de theorie meer tot leven komt met verhalen uit de praktijk. De inhoud mag nog praktischer zijn met verschillende werkvormen en opdrachten. Signalen van armoede worden wel gezien door de leerkracht en men weet waar naartoe verwezen kan worden. Leerlingen en/of ouders melden zich bij de leerkracht onder andere over vragen met betrekking tot de schoolreis, de thuissituatie en psychische klachten.

Conclusie

De training voor leerkrachten heeft bijgedragen aan bewustwording en kennis over armoede, maar de impact was in eerste instantie beperkt door te algemene en weinig interactieve werkvormen. De aanpassing van de training op basis van feedback uit jaar 1, waaronder de toevoeging van een ervaringsdeskundige, blijkt waardevol: de betrokkenheid neemt toe en leerkrachten herkennen signalen van armoede beter door de ervaringsverhalen uit de praktijk. De effecten zijn hiermee deels behaald: het project heeft bijgedragen aan meer inzicht over armoede, maar voor duurzame impact is een structurele inzet van het onderwerp nodig.

Directies van scholen

Hieronder is nogmaals het beoogde effect af te lezen zoals opgenomen in de impactstrategie:

Effect

Vergroten van kennis, bewustwording, begrip en solidariteit rondom (stille) armoede en sociale uitsluiting

Tijdens het project heeft de projectleider gesprekken gevoerd met de schooldirecteuren van de deelnemende scholen. Elk traject startte met een kennismakingsgesprek met de directie waarin werd gesproken over ondersteuningsmogelijkheden en hoe deze kunnen worden geborgd in het schoolplan. Het kennismakingsgesprek heeft op alle deelnemende scholen plaatsgevonden en bleek van meerwaarde om de lessen en training op maat vorm te kunnen geven.

Het afsluitende gesprek heeft met vier directeuren plaatsgevonden. Tijdens deze gesprekken wordt ook naar de toekomst gekeken en bleek dat bewustwording van armoede op school en daarop te formuleren beleid meer vraagt dan een serie lessen en een training voor leerkrachten. Op lokaal niveau samenwerken met gemeente en welzijn om de functie van de verbindende functionaris vorm te geven lukt vaak niet in 2 jaar. In het 3e projectjaar zijn veel scholen gestart met het project en was de tijd te kort om een relevant eindgesprek te plannen.

“KINDEREN MOET JE VROEGTIJDIG LEREN HOE JE MET GELD OMGAAT EN DE GEVAREN TE VERTELLEN, PREVENTIEF.” ● (WAAROM DIT CIJFER) “IK VIND DIT ONDERWERP ERG BELANGRIJK EN RELEVANT VOOR ONZE POPULATIE.”

De effecten zijn uitgevraagd middels vragenlijsten die de directie kon invullen wanneer het project op een school werd uitgevoerd. Over de drie project jaren heen zijn de vragenlijsten door verschillende directeuren ingevuld. Hierdoor kan er niets gezegd worden over een toename,

verbetering of ontwikkeling binnen een vaste groep respondenten. Wel zijn er verschillende patronen en verschillen zichtbaar tussen de meetmomenten:

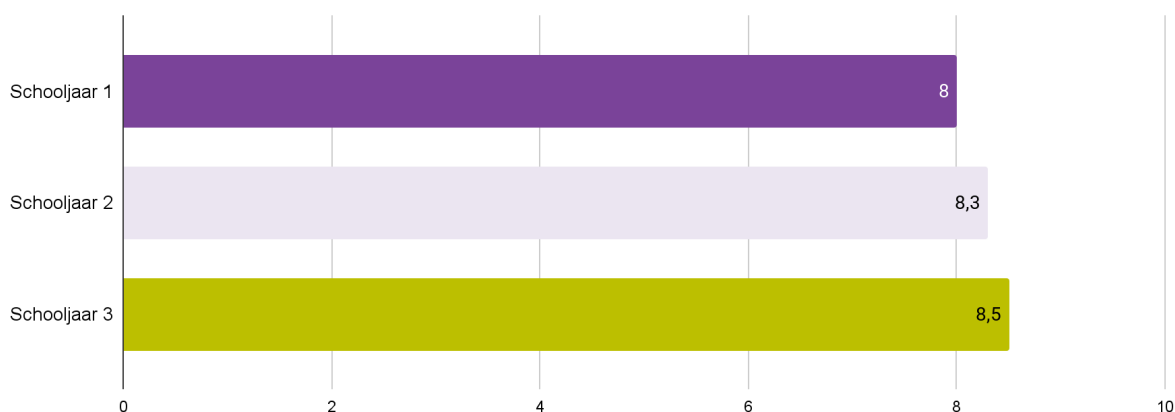
Jaar 1 In het eerste jaar vonden de eerste gesprekken plaats met directeuren. Uit de resultaten is gebleken dat ze kennis hebben van het begrip armoede en sociale uitsluiting. Er was enig verschil tussen het helpen bij hulpvragen rondom armoede.

Jaar 2 In dit jaar gaven de meeste respondenten wel aan kennis te hebben en bewust te zijn van armoede, maar bleven ook veel neutraal in de antwoorden als het ging om het herkennen van armoede en het ondersteunen erbij. De lessen zijn goed bevallen, maar er mag nog meer gebruik worden gemaakt van actieve werkvormen. De inbreng van de ervaringsdeskundige is echt van toegevoegde waarde.

Jaar 3 In dit jaar is te zien dat de onderwerpen kennis, bewustwording en het bieden van passende ondersteuning veel meer samenkomen. De respondenten zijn sterker van mening dat leerkrachten en leerlingen zich bij hen melden bij problemen rondom armoede. De samenwerking tussen ketenpartners verdient echter wel meer aandacht. Het zou goed zijn om er een structureel programma van te maken zo wordt genoemd door één van de respondenten.

Naast het uitvragen van effecten is ook gevraagd naar hoe belangrijk men het project vindt op een schaal van 1 tot 10. De resultaten in onderstaand diagram laten een stabiel en licht stijgend patroon zien. Het gemiddelde cijfer voor het belang van het project steeg van 8,0 in jaar 1 naar 8,5 in jaar 3. Dit bevestigt het beeld dat het onderwerp armoede een belangrijk thema is om te bespreken binnen de school en dat het project daarop aansluit.

Waarde die directies hechten aan het project

In de eindmeting is gevraagd naar de samenwerking tussen de ketenpartners en of deze is verbeterd door het project. Hierop hebben 2 respondenten aangegeven het oneens te zijn en twee respondenten hebben hierop met neutraal geantwoord. De onderlinge samenwerking en betrokkenheid op het onderwerp armoede werd gemiddeld beoordeeld met een 5.8. Dit laat zien dat hierin nog verbetering mogelijk is.

Conclusie

Het project heeft onder schooldirecteuren bijgedragen aan een bredere bewustwording over armoede en het belang van aandacht voor dit thema binnen het onderwijs. In de eerste projectjaren was er vooral sprake van kennis en betrokkenheid, maar bleef praktische toepassing vaak beperkt. In het derde jaar is te zien dat kennis, bewustwording en handelingsbereidheid sterker samenkomen: directeuren geven vaker aan dat leerkrachten en leerlingen zich bij hen melden bij armoede-gerelateerde signalen.

Toch blijft structurele samenwerking met ketenpartners een aandachtspunt. De lage beoordeling van die samenwerking (gemiddeld 5,8) laat zien dat verbinding met andere partijen nog onvoldoende geborgd is. Ook blijkt uit toelichtingen dat het project soms als aanvullend werd ervaren op wat er al was, bijvoorbeeld via schoolmaatschappelijk werk, en dat de impact niet overal even zichtbaar was.

De gemiddelde waardering van 8,5 voor het belang van het project toont aan dat armoede als relevant en urgent thema wordt gezien binnen het schoolbeleid. Daarmee zijn de effecten op het gebied van kennis, bewustwording en begrip grotendeels behaald. Verdere ontwikkeling ligt in het versterken van samenwerking, structurele inbedding in beleid en het duurzaam borgen van initiatieven zoals gastlessen en ouderbetrokkenheid.

Ouders

Hieronder is nogmaals het beoogde effect af te lezen zoals opgenomen in de impactstrategie:

Effect	Vergroten van ouderbetrokkenheid
--------	----------------------------------

Binnen dit project is geprobeerd ook de ervaringen en perspectieven van ouders in beeld te brengen. Het vergroten van ouderbetrokkenheid is een effect dat werd beoogd te behalen. In eerste instantie is dit geprobeerd via ouderbijeenkomsten waarbij de ouders werden uitgenodigd op de school en de projectleider hierbij uitleg ging geven over het project en de ouders een vragenlijst konden invullen. Ook zijn ouders persoonlijk benaderd door zowel de projectleider als een verbindende functionaris en zijn er meer toegankelijke vormen bedacht zoals een poster met

korte vragen die op school opgehangen werden. Ondanks de inzet bleef de respons uit: geen enkele ouder heeft deelgenomen aan de metingen of bijeenkomsten.

Dit betekent dat er in dit eindrapport niets gezegd kan worden over de ervaringen van ouders en de impact van het project op hun ouderbetrokkenheid.

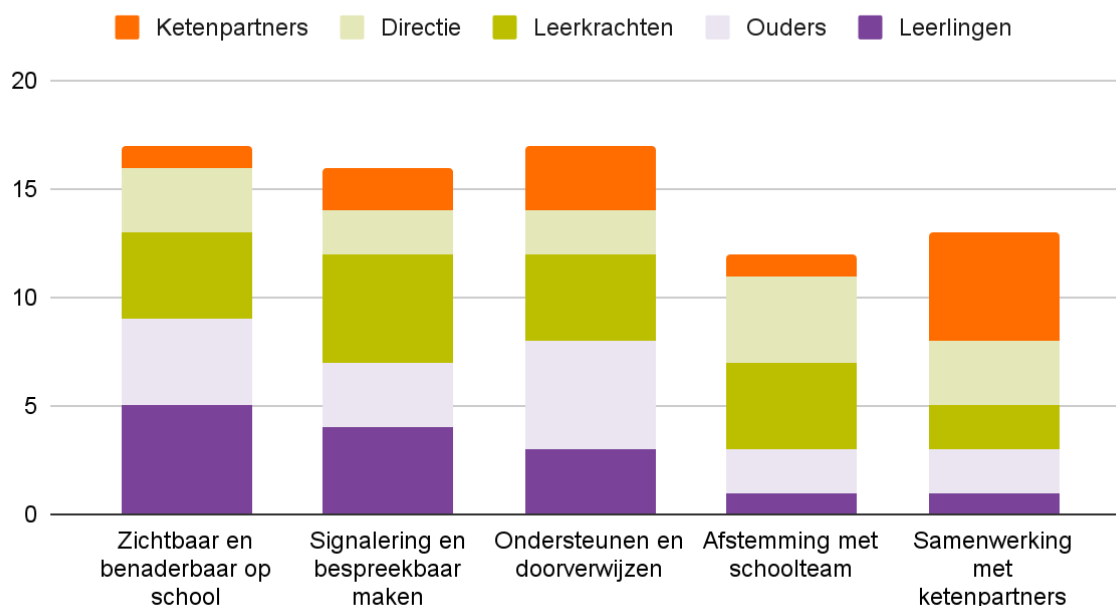
Verbindende functionarissen

Hieronder zijn nogmaals de beoogde effecten af te lezen zoals opgenomen in de impactstrategie:

Effect	Leerkrachten en directie beter in staat om te signaleren en door te verwijzen naar passende ondersteuning bij knelpunten rondom armoede
Effect	Leerkrachten: effectiever lesgeven door ontzorging
Effect	Leerlingen/ouders: verlaagt drempel voor hulp vragen

Tijdens het project is in meerdere gemeenten een verbindende functionaris aangesteld of uitgebreid ingezet. Om zicht te krijgen op de rol en impact van deze functionarissen, is in jaar 2 en 3 een vragenlijst uitgezet onder de betrokken professionals. Hierin is gevraagd naar hun werkzaamheden, de aard van de hulpvragen, hun contact met leerlingen, ouders, schoolteams en directies, en de samenwerking met ketenpartners. In de vragenlijst is gevraagd waaraan verbindende functionarissen hun uren besteden. De antwoorden laten zien welke werkzaamheden zij uitvoeren en voor welke doelgroepen deze zijn bedoeld. In onderstaand staafdiagram is dit weergegeven, met per kerntaak zichtbaar welke doelgroepen daarbij worden bereikt.

Inzicht in de werkzaamheden van de verbindende functionaris

“DE SCHOOL DIE HEEFT MEEGEDAAN ZIE IK DAT DE LEERKRACHTEN SNELLER NAAR MIJ TOEKOMEN. GAAT BIJVOORBEELD OVER WAT ER IN DE BROODTROMMEL ZIT OF DE KLEDING DIE EEN KIND AAN HEEFT. OOK DE KENNIS OVER WELKE MOGELIJKHEDEN ER ZIJN IS OOK MEER BEKEND OVER. DUS WAAR ZE TERECHT KUNNEN ETC. DAT HET ZICHTBAAR IS EN DAT IK OOK BEKEND BEN.”

De antwoorden op de vragenlijst en aanvullende toelichtingen geven ook inzicht in hoe de rol van de verbindende functionaris zich gedurende het project heeft ontwikkeld. Hieronder volgt een samenvatting per projectjaar.

Jaar 1 In het eerste projectjaar werd de verbindende functionaris gezien als een waardevolle aanvulling op het ondersteuningsaanbod binnen scholen. Door hun laagdrempelige en onafhankelijke rol konden zij ouders, leerlingen en schoolteams goed met elkaar verbinden. Tegelijk werd duidelijk dat het succes van de functie sterk afhankelijk is van de persoon en dat het van meerwaarde is aan te sluiten bij bestaande gezichten op school. Ook werd gepleit voor nauwe samenwerking met intern begeleiders.

Jaar 2 In het tweede jaar werd de rol van de verbindende functionaris concreter ingevuld en voor het eerst gemonitord. Functionarissen besteedden tijd aan het bespreekbaar maken van armoede en het ondersteunen van leerkrachten en ouders. Hulpvragen kwamen vooral via school binnen. De samenwerking met ketenpartners werd als overwegend positief beoordeeld, al bleek dat niet alle partijen even goed op de hoogte waren van het project of bij het vervolg betrokken werden.

Jaar 3 In het derde en laatste projectjaar werd de rol van de verbindende functionarissen verder uitgebouwd en beter verankerd in het dagelijks werk op school. Zij waren zichtbaarder aanwezig, bijvoorbeeld door aan te sluiten bij koffiemomenten, ouderactiviteiten of pauzes. De hulpvragen die binnenkwamen waren breed, variërend van gedragsproblemen tot opvoedvragen en armoedegerelateerde ondersteuning. Zowel leerkrachten als directies deden vaker een beroep op hen, en ouders wisten hen beter te vinden. De samenwerking met ketenpartners werd gemiddeld goed gewaardeerd, maar er bleef behoefte aan meer samenhang, betere afstemming en duidelijkheid over wie welke rol vervult. Ook werd benoemd dat het succes van deze functie vraagt om continuïteit en structurele inbedding binnen het beleid van scholen en gemeenten.

Aan het begin van het project zijn er **drie effecten** geformuleerd die we met de inzet van verbindende functionarissen wilden bereiken. Deze effecten richten zich op het versterken van signalering en ondersteuning binnen scholen, het ontlasten van leerkrachten, en het verlagen van de drempel voor leerlingen en ouders om hulp te vragen.

In de vragenlijsten is onderzocht in hoeverre deze effecten zichtbaar zijn geworden in de praktijk. De resultaten zijn samengevat in onderstaand overzicht en uitgebreider uitgewerkt in de bijlage.

1. Uit de scores blijkt dat leerkrachten en directie geregeld contact hebben met de verbindende functionaris en dat zij zich met hulpvragen tot hen wenden. De functionarissen ondersteunen leerkrachten actief bij signalering, casusoverleg en doorverwijzing, wat aangeeft dat dit effect deels is bereikt.
2. Leerkrachten doen maandelijks meerdere keren een beroep op de verbindende functionaris, vooral bij zorgsignalen en opvoedvragen. Door deze ondersteuning kunnen zij zich beter richten op hun onderwijstaak, wat aansluit bij het beoogde effect van ontlasting.
3. Leerlingen en ouders durven hulpvragen te bespreken met de functionaris. De gemiddelde scores op stellingen als "ouders durven zaken over armoede of hun thuissituatie aan te

kaarten" liggen tussen de 3,3 en 4,3 (op schaal van 5). Ook melden leerlingen zich zelfstandig of via school, wat duidt op een verhoogde toegankelijkheid van hulp.

Conclusie

De verbindende functionarissen hebben binnen het project Ieder Kind Telt Mee zichtbaar bijgedragen aan vroegsignalering, het bespreekbaar maken van armoede en het verlagen van de drempel voor hulp. Ze zijn laagdrempelig, zichtbaar en worden door ouders, leerkrachten en directies gewaardeerd. De beoogde effecten zijn in de praktijk terug te zien, al blijft structurele inzet nodig om deze rol duurzaam te behouden. Het succes van de functie vraagt om continuïteit, heldere positionering en samenwerking met ketenpartners.

Gemeenten en welzijnsorganisaties

In het tweede en derde projectjaar is er in gesprek gegaan met beleidsadviseurs van gemeenten, managers van betrokken welzijnsorganisaties en verbindende functionarissen. Hieronder zijn nogmaals de beoogde effecten af te lezen zoals opgenomen in de impactstrategie:

Effect	Bestaande en nieuwe ondersteuningsmogelijkheden bekeken en opgezet
Effect	Verbeterde integrale samenwerking en afstemming

In jaar 2 lag de focus op het inventariseren van hun (mogelijke) rol en in jaar 3 is gereflecteerd op deze rol. In jaar 2 zijn deze gesprekken individueel gevoerd, en in jaar 3 is gekozen voor een groepsbijeenkomst waarin gezamenlijk werd teruggeblikt én vooruitgekeken. Het doel van deze gesprekken was om inzicht te krijgen in:

- De ervaren impact van het project;
- Wat werkt en wat beter kan (succes- en verbeterpunten);
- De wenselijke toekomst van dit soort samenwerkingen en interventies.

“OP SCHOLEN IS MEER BEWUSTZIJN GECREËERD.”

Onderstaande tabel biedt een thematisch overzicht van de belangrijkste inzichten uit beide jaren.

Thema	Inzichten schooljaar 2	Inzichten schooljaar 3
<i>Impact van het project</i>	Het project is zichtbaar op scholen, het versterkt de signalering en verlaagt de drempel om hulp te vragen. De ervaringsdeskundige wordt ervaren als krachtig en veilig aanspreekpunt.	Verbindende functionarissen zijn zichtbaarder en bekender geworden binnen scholen. De samenwerking tussen verbindende functionarissen en ervaringsdeskundigen is versterkt. De welzijnsorganisaties brengen kennis en korte lijnen mee.
<i>Succesfactoren</i>	Het Arm- en Rijkspel werkt beter dan enkel het geven van een presentatie. Bekende gezichten van verbindende functionaris(sen) zorgen voor vertrouwen. Er is een versterking van de samenwerking tussen school en hulpverlening.	Het project sluit aan bij wat er al is, zoals een verbindende functionaris. Er is meer zicht op gezinnen in armoede door de aanwezigheid van een verbindende functionaris. Het werkt goed dat de verbindende functionaris niet van de school is.
<i>Verbeterpunten</i>	Er is nog geen structurele borging, er is behoefte aan langdurige financiering. Het project staat of valt met wie het uitvoert en daarmee sterk persoonsafhankelijk.	Het onderwerp 'armoede' moet frequent én hoger op de agenda staan. Er kan meer samen worden gewerkt met de leerkrachten zelf.
<i>Toekomstbeeld</i>	Het armoedebelief zou nog meer structureel moeten worden ingebed binnen de school.	Nog meer samenwerken tussen gemeente en scholen zodat optimaal gebruik wordt gemaakt van financiële mogelijkheden en projecten niet opnieuw worden uitgevonden. Het 'kindgeluk' mag prominenter naar voren komen in plaats van de focus op resultaten.

Naast deze inzichten is ook gevraagd naar de inzet van de verbindende functionaris per gemeente. Voor deze inzet kwam budget beschikbaar vanuit het project en gelijk daaraan werd landelijk overheidsgeld vrijgemaakt voor dezelfde doelstelling. De gemeenten hebben hiervoor plannen opgesteld in beide jaren. In het eerste projectjaar werd opgenomen op welke manier een verbindende functionaris werd ingezet, in het tweede projectjaar werd hierop teruggekeken en eventueel uitgebreid. In onderstaande tabel is af te lezen wat de status per gemeente is van de afgelopen projectjaren.

Gemeente	Status schooljaar 2	Status schooljaar 3
<i>Pekela</i>	Nauwe samenwerking, functionaris actief. Thema armoede duidelijk op de agenda	De lijnen tussen gemeente, school en verbindende functionaris zijn kort. Alle schoolmaatschappelijk werkers zijn ingewerkt om de lessen in de klas en eventueel de workshop voor leerkrachten te verzorgen/coördineren.
<i>Stadskanaal</i>	Verkenning gaande. Nog geen deelnemende scholen	Alle schoolmaatschappelijk werkers hebben via de gemeente uitbreiding van uren gekregen in het 3e projectjaar. Inzet van ervaringsdeskundige blijkt van grote meerwaarde. Alle schoolmaatschappelijk werkers hebben een workshop over armoede ontvangen.
<i>Veendam</i>	Positieve reactie op het Arm- en Rijkspel en de inzet van de ervaringsdeskundige	De focus ligt op kennis delen richting leerkrachten en een pro-actieve benadering van ouders in armoede. De schoolmaatschappelijk werkers ontwikkelen plannen om de inzet en de lessen op school te borgen. Enkele schoolmaatschappelijk werkers hebben een workshop over armoede ontvangen.
<i>Midden-Groningen</i>	Kind-ouder ondersteuner is actief en doet ook huisbezoeken	In het 3e projectjaar is een ervaringsdeskundige ingezet met als doel een lagere drempel voor ouders met financiële problemen. Het effect van deze inzet is nog niet zichtbaar. De ervaringsdeskundige werkt nauw samen met de Kind-ouder ondersteuner.
<i>Oldambt</i>	Er is aandacht op school voor (vroeg)signalering. Vanaf januari 2024 is het project Financiële Educatie Nieuwe Stijl gestart als aanvulling op Ieder Kind telt Mee, dit loopt tot december 2026.	Er moet meer integraliteit komen, verkennen of brugfunctionarissen ingezet kunnen worden. Op het Voortgezet onderwijs willen School als Wijkers actief meewerken in het project.
<i>Westerwolde</i>	Gesprekken met de beleidsmedewerkers	Er is nog veel te ontwikkelen. Op dit

over deelname aan het project en besteding van het budget voor de verbindende functionaris. Conclusie van de gesprekken is dat het nog te vroeg is om mee te doen. Diverse scholen benaderd voor de lessen en training. Geen belangstelling of focus op andere zaken.

moment zijn er twee contactpersonen ingezet die voor alle scholen inzetbaar zijn.

“EEN MEERWAARDE IS DAT JE NIET ‘VAN EEN SCHOOL’ BENT. SOCIAAL MAATSCHAPPELIJK WERKER HEEFT KORTE LIJNEN EN KAN METEEN INZETTEN WAT NODIG IS”

“OMDAT JE WERKT VANUIT EEN WELZIJSORGANISATIE HEB JE HEEL VEEL KENNIS VAN DE SOCIALE KAART EN DE KORTE LIJNEN. WEL IN SAMENWERKING MET DE SCHOOL”

“

Sinds de coronaperiode is de ouderbetrokkenheid merkbaar afgenomen. Voor de school ligt hier een duidelijke uitdaging. Door vaker informele momenten te organiseren zoals ouderavonden of opa-en-omadagen, kan het contact met ouders versterkt worden en de afstand verkleind.

”

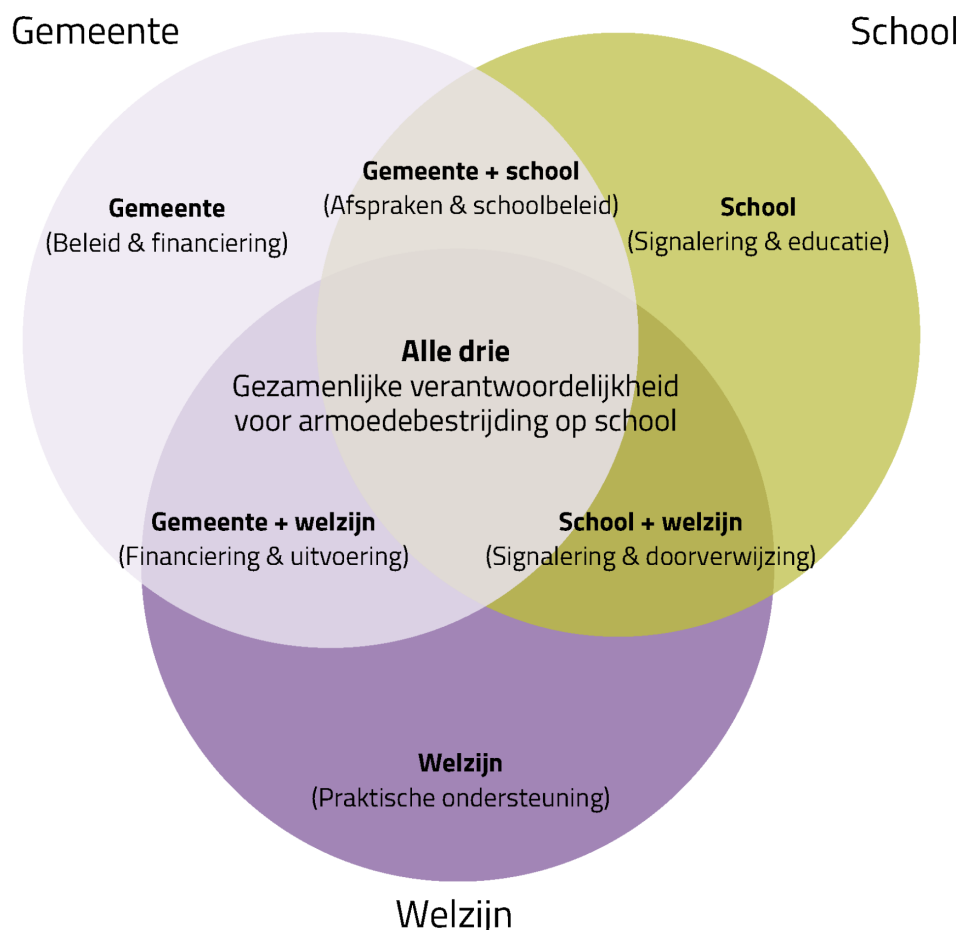
Conclusie

Over de drie projectjaren is zichtbaar dat het bewustzijn rondom armoede binnen scholen, gemeenten en welzijnsorganisaties is gegroeid. Waar in jaar 2 de betrokkenheid tussen gemeenten sterk uiteenliep, ontstond wel overal het besef dat een structurele aanpak van generatiearmoede noodzakelijk is. De inzet van verbindende functionarissen, ervaringsdeskundigen en interactieve werkvormen werd breed gewaardeerd als middel om armoede bespreekbaar te maken en vertrouwen te versterken.

In jaar 3 verschoof de focus naar reflectie, samenwerking en borging. Leerkrachten schakelen actiever met ondersteuning, en het thema armoede krijgt vaker een plek binnen bestaande structuren. Tegelijkertijd werd duidelijk dat duurzame impact vraagt om structurele inbedding in beleid, langdurige samenwerking en financiering. Het perspectief van 'kindgeluk' werd daarbij nadrukkelijker benoemd als waarde om op te sturen, naast de klassieke cijfers over effectiviteit.

De impact van het project blijkt uit de samenwerking tussen school, gemeente en welzijn. De kracht zit juist in het overlappende gebied, daar waar de rollen elkaar aanvullen en versterken. Dat laat onderstaand Venn-diagram zien.

VENN-Diagram: samenwerking rond armoedebestrijding op school

Overkoepelende conclusie

Conclusie effecten

Drie jaren *Ieder Kind Telt Mee Oost-Groningen* laten zien dat bewustwording en samenwerking rond armoede op scholen écht versterkt kunnen worden, mits er ruimte is voor maatwerk, herkenbare gezichten en duurzame inzet. Het project heeft veel in beweging gezet: armoede is bespreekbaarder geworden, kinderen en ouders durven eerder hulp te vragen en professionals werken beter samen.

Tegelijkertijd maakt het project ook zichtbaar wat nodig is voor structurele verandering. De borging van het beleid, voldoende financiering en voortdurende aandacht binnen het onderwijs zijn noodzakelijk om de behaalde resultaten niet te laten verdwijnen zodra het project eindigt. Gemeenten, scholen en welzijnspartijen zijn hierin samen verantwoordelijk.

Hoewel de verzamelde data geen harde uitspraken toestaan over ontwikkeling over tijd doordat de vragenlijsten per jaar door wisselende en kleine groepen respondenten zijn ingevuld, geven de resultaten wel richting. Ze laten zien dat de aanpak van Ieder Kind Telt Mee op meerdere plekken heeft bijgedragen aan bewustwording, samenwerking en het bespreekbaar maken van armoede. De ervaringen van directies, leerkrachten, functionarissen en leerlingen bevestigen dat er beweging is ontstaan. Dat is waardevol. Tegelijkertijd blijft structurele verankering nodig: alleen met continuïteit, samenwerking en ingebed beleid kan de ingezette verandering blijvend zijn.

Slotwoord

De afgelopen drie jaar hebben wij als projectleider en ervaringsdeskundige met betrokkenheid en veel plezier gewerkt aan Ieder Kind Telt Mee. Wij geloven in het belang dat kinderen al op jonge leeftijd leren over wat armoede betekent en hoe je er mee om kunt gaan. Zodat de schaamte en het taboe op armoede kunnen verminderen en het gesprek over hulp op gang komt. Zelf hebben we ook ervaren hoe waardevol het is dat een ervaringsdeskundige aanwezig is. Grietje bracht niet alleen haar verhaal, maar ook haar openheid en vertrouwen in de klas. Leerlingen durfden vragen te stellen, hun mening te geven, en te delen wat zij zelf belangrijk vonden. Ook leerkrachten gaven aan dat het verhaal van Grietje hen hielp om armoede beter te begrijpen, los van vooroordelen en aannames. Het vraagt tijd en vertrouwen voordat ouders hun zorgen delen.

Voor de toekomst wensen wij dat lessen over armoede en geld een structureel onderdeel worden op scholen voor kinderen en jongeren van 9 tot 18 jaar. Want financiële bewustwording begint vroeg, en kan een wereld van verschil maken in het voorkomen van schulden en het vergroten van kansengelijkheid.

Tot slot willen we onze grote dank uitspreken aan iedereen die heeft bijgedragen aan dit project. Aan de directies en leerkrachten van de deelnemende scholen voor hun openheid en inzet.

Aan de schoolmaatschappelijk werkers, vraagbaken, school-als-wijkers en kind-ouder ondersteuners die met toewijding hun rol vervullen. Aan de beleidsmedewerkers van de zes Oost-Groningse gemeenten, voor hun betrokkenheid en bereidheid om samen te bouwen aan gelijke kansen voor kinderen. Aan de ervaringsdeskundigen, vrijwilligers en stagiairs die hun tijd en ervaring hebben gedeeld. Aan de Volkskredietbank Noord-Oost Groningen, voor de samenwerking in het ontwikkelen van lessen over geld. Aan de onderzoekers van Alexander Impact voor de analyse en het zorgvuldig in kaart brengen van de resultaten. En tot slot aan de Regio Deal Oost-Groningen voor het mogelijk maken van dit project. Dank voor het vertrouwen, de samenwerking en de gezamenlijke inzet. Wij hopen dat de lessen, inzichten en verbindingen uit Ieder Kind Telt Mee een blijvend vervolg krijgen in beleid en praktijk.

Grietje Boonstra, ervaringsdeskundige.

Marleen Oostland, projectleider Ieder Kind Telt Mee, Solidair Groningen & Drenthe

Bijlage – Overzicht resultaten

In onderstaande tabellen zijn de resultaten af te lezen van de verschillende stakeholders per schooljaar. Zoals vermeld onder de methode, zijn een aantal vragenlijsten gaandeweg de jaren aangepast naar aanleiding van de lage responsgehalte. Een aantal vragen zijn het ene jaar niet gesteld en het andere jaar wel, dit wordt aangegeven met een (-). Voor sommige jaren zijn er helemaal geen resultaten bekend, dit wordt aangegeven met een (x).

Resultaten leerlingen

Evaluatie gastlessen leerlingen

Beoordeling gastles en Arm- en Rijkspel

Vraag	Gemiddeld cijfer schooljaar 1 (22-23)	Gemiddeld cijfer schooljaar 2 (23-24)	Gemiddeld cijfer schooljaar 3 (24-25)
<i>Op een schaal van 1 tot 10, welk cijfer geef je de gastles?</i>	6.3/7.8	7.8	6.3
<i>Op een schaal van 1 tot 10, welk cijfer geef je de gastdocent(en)?</i>	6.9/8.3	7.9	6.8
<i>Op een schaal van 1 tot 10, welk cijfer geef je het Arm- en Rijkspel?</i>	8.3/9.1	9.5	8.2
<i>Welk cijfer geef je de gastdocent die bij het spel aanwezig was?</i>	7.2/8.4	7.1	x

Bewustwording

Stelling	Schooljaar 1 (22-23)	Schooljaar 2 (23-24)	Schooljaar 3 (24-25)	Totaal
<i>Ik vind het belangrijk dat er op school aandacht wordt besteed aan armoede.</i>	Eens: 61 Oneens: 5	Eens: 15 Oneens: 1	Eens: 58 Oneens: 6	Eens: 158+15+58= 231 Oneens: 13+1+6= 20
<i>Door de gastles ben ik mij meer bewust van wat armoede inhoudt.</i>	Eens: 44 Oneens: 21	Eens: 14 Oneens: 2	Eens: 42 Oneens: 22	Eens: 140+14+42= 196 Oneens: 30+2+22= 54
<i>Door het Arm- en Rijkspel ben ik mij meer bewust van wat armoede inhoudt.</i>	Eens: 43 Oneens: 22	Eens: 10 Oneens: 4	Eens: 40 Oneens: 23	Eens: 129+10+40= 179 Oneens: 44+4+23= 71
<i>Door de gastles ben ik mij meer bewust van hoe ik kinderen in armoede kan helpen.</i>	Eens: 34 Oneens: 29	Eens: 16 Oneens: 0	Eens: 32 Oneens: 31	Eens: 125+16+32= 173 Oneens: 44+31= 75
<i>Door het Arm- en Rijkspel ben ik mij meer bewust van hoe ik kinderen in armoede kan helpen.</i>	Eens: 39 Oneens: 24	Eens: 12 Oneens: 4	Eens: 37 Oneens: 23	Eens: 113+12+37= 162 Oneens: 55+4+23= 32

Begrip en solidariteit

Stelling	Schooljaar 1 (22-23)	Schooljaar 2 (23-24)	Schooljaar 3 (24-25)	Totaal
<i>Door de gastles begrijp ik beter hoe het is om je buitengesloten te voelen.</i>	Eens: 36 Oneens: 27	Eens: 13 Oneens: 2	Eens: 38 Oneens: 24	Eens: 112+13+38= 163 Oneens: 57+2+24= 83
<i>Door het Arm- en Rijkspel begrijp ik beter hoe het is om je buitengesloten te voelen.</i>	Eens: 26 Oneens: 36	Eens: 12 Oneens: 3	Eens: 25 Oneens: 35	Eens: 97+12+25= 134 Oneens: 72+3+35= 110
<i>Door de gastles begrijp ik beter hoe het is om je ergens voor te schamen.</i>	Eens: 33 Oneens: 30	Eens: 12 Oneens: 3	Eens: 29 Oneens: 33	Eens: 115+12+29= 156 Oneens: 49+3+33= 85

Door het Arm- en Rijkspel begrijp ik beter hoe het is om je ergens voor te schamen.	Eens: 30 Oneens: 33	Eens: 10 Oneens: 5	Eens: 29 Oneens: 32	Eens: 93+10+29= 132 Oneens: 65+5+32= 102
---	------------------------	-----------------------	------------------------	---

Resultaten leerkrachten

Nul- en eindmeting + evaluatie gastlessen leerkrachten

Beoordeling gastles en Arm- en Rijkspel

Vraag	Gemiddeld cijfer schooljaar 1 (22-23)	Gemiddeld cijfer schooljaar 2 (23-24)	Gemiddeld cijfer schooljaar 3 (24-25)
Op een schaal van 1 tot 10, welk cijfer geef je de gastles?	4	-	-
Op een schaal van 1 tot 10, welk cijfer geef je de gastdocent(en)?	5	-	-
Op een schaal van 1 tot 10, welk cijfer geef je het Arm- en Rijkspel?	8	-	-
Welk cijfer geef je de gastdocent die bij het spel aanwezig was?	7	-	-

Kennis

Stelling	Schooljaar 1 (22-23)	Schooljaar 2 (23-24)	Schooljaar 3 (24-25)
<i>Ik weet wat armoede is</i>	(Helemaal) eens: 9 Neutraal: 3 (Helemaal) oneens: 1	x	(Helemaal) eens: 1 Neutraal: (Helemaal) oneens:
<i>Ik weet wat sociale uitsluiting is</i>	(Helemaal) eens: 8 Neutraal: 4 (Helemaal) oneens: 1	x	(Helemaal) eens: 1 Neutraal: (Helemaal) oneens:
<i>Ik weet hoe ik armoede en sociale uitsluiting kan herkennen op school</i>	(Helemaal) eens: 5 Neutraal: 6 (Helemaal) oneens: 2	x	(Helemaal) eens: Neutraal: 1 (Helemaal) oneens:

<i>Ik weet wat ik kan doen om leerlingen en/of ouders te helpen bij knelpunten die te maken hebben met armoede</i>	(Helemaal) eens: 4 Neutraal: 3 (Helemaal) oneens: 6	x	(Helemaal) eens: 1 Neutraal: (Helemaal) oneens:
--	---	---	---

Bewustwording

Stelling	Schooljaar 1 (22-23)	Schooljaar 2 (23-24)	Schooljaar 3 (24-25)
<i>Ik ben mij bewust van armoede binnen de school</i>	(Helemaal) eens: 9 Neutraal: 3 (Helemaal) oneens: 1	x	(Helemaal) eens: 1 Neutraal: (Helemaal) oneens:
<i>Ik ben mij bewust van sociale uitsluiting binnen de school</i>	(Helemaal) eens: 8 Neutraal: 3 (Helemaal) oneens: 2	x	(Helemaal) eens: 1 Neutraal: (Helemaal) oneens:
<i>Ik merk dat er tussen leerlingen pestgedrag omtrent armoede plaatsvindt, op school en daarbuiten</i>	(Helemaal) eens: 4 Neutraal: 3 (Helemaal) oneens: 6	x	(Helemaal) eens: Neutraal: 1 (Helemaal) oneens:
<i>Bij het uitdagen van de leerlingen kijk ik voornamelijk naar hun thuissituatie</i>	(Helemaal) eens: 3 Neutraal: 4 (Helemaal) oneens: 6	x	(Helemaal) eens: Neutraal: 1 (Helemaal) oneens:
<i>Bij het uitdagen van de leerlingen kijk ik voornamelijk naar hun talenten</i>	(Helemaal) eens: 5 Neutraal: 8 (Helemaal) oneens: -	x	(Helemaal) eens: 1 Neutraal: (Helemaal) oneens:
<i>Ik vind het een taak van de school om pestgedrag rondom armoede aan te pakken</i>	(Helemaal) eens: 6 Neutraal: 7 (Helemaal) oneens: 0	x	(Helemaal) eens: 1 Neutraal: (Helemaal) oneens:

Begrip en solidariteit

Stelling	Schooljaar 1 (22-23)	Schooljaar 2 (23-24)	Schooljaar 3 (24-25)
<i>Ik vind dat het je eigen verantwoordelijkheid is als je schulden hebt</i>	(Helemaal) eens: 0 Neutraal: 4 (Helemaal) oneens: 9	x	(Helemaal) eens: Neutraal: 1 (Helemaal) oneens:
<i>Ik vind dat het je eigen schuld is als je in armoede terechtkomt</i>	(Helemaal) eens: 1 Neutraal: 5	x	(Helemaal) eens: Neutraal: 1

	(Helemaal) oneens: 7		(Helemaal) oneens:
<i>Ik vind dat ouders financieel evenveel moeten bijdragen aan schoolactiviteiten</i>	(Helemaal) eens: 0 Neutraal: 6 (Helemaal) oneens: 7	x	(Helemaal) eens: Neutraal: (Helemaal) oneens: 1
<i>Ik vind dat de school niet de kosten moet dragen als ouders dit niet kunnen betalen</i>	(Helemaal) eens: 4 Neutraal: 5 (Helemaal) oneens: 4	x	(Helemaal) eens: Neutraal: (Helemaal) oneens:
<i>Ik vind dat de school geen aandacht moet besteden aan armoede</i>	(Helemaal) eens: 0 Neutraal: 2 (Helemaal) oneens: 11	x	(Helemaal) eens: Neutraal: (Helemaal) oneens: 1
<i>Er bestaat solidariteit tussen de leerlingen</i>	(Helemaal) eens: 10 Neutraal: 3 (Helemaal) oneens: 0	x	(Helemaal) eens: 1 Neutraal: (Helemaal) oneens:
<i>Op school is er sprake van solidariteit</i>	(Helemaal) eens: 9 Neutraal: 3 (Helemaal) oneens: 1	x	(Helemaal) eens: 1 Neutraal: (Helemaal) oneens:

Signaleren

Stelling	Schooljaar 1 (22-23)	Schooljaar 2 (23-24)	Schooljaar 3 (24-25)
<i>Hoe vaak per maand melden leerlingen zich bij de je met een hulpvraag?</i>	Nooit: 90% 1-5 meldingen: 10%	x	(Helemaal) eens: Neutraal: (Helemaal) oneens:
<i>Naar wie verwijst je leerkrachten, leerlingen, en/of ouders door voor geschikte hulp of ondersteuning?</i>	Intern begeleider, schoolmaatschappelijk werker, of directeur	x	Schoolmaatschappelijk werker
<i>Leerlingen melden zich bij mij als ze problemen hebben die te maken hebben met armoede</i>	-	x	(Helemaal) eens: 1 Neutraal: (Helemaal) oneens
<i>Ik ben in staat signalen te herkennen van leerlingen en/of ouders bij knelpunten die te maken hebben met armoede</i>	-	x	(Helemaal) eens: 1 Neutraal: (Helemaal) oneens

<i>Ik weet de weg te vinden naar passende ondersteuning voor leerlingen en/of ouders bij knelpunten die te maken hebben met armoede</i>	-	x	(Helemaal) eens: 1 Neutraal: (Helemaal) oneens
<i>Leerlingen voelen zich over het algemeen veilig op deze school</i>	-	x	(Helemaal) eens: 1 Neutraal: (Helemaal) oneens
<i>Leerlingen durven zaken omtrent armoede aan te kaarten bij mij</i>	-	x	(Helemaal) eens: 1 Neutraal: (Helemaal) oneens

Ontzorging

Stelling	Schooljaar 1 (22-23)	Schooljaar 2 (23-24)	Schooljaar 3 (24-25)
<i>Ik krijg regelmatig hulpvragen binnen van leerlingen en/of ouders waarbij ik niet (goed) kan helpen</i>	(Helemaal) eens: 0 Neutraal: 5 (Helemaal) oneens: 5	x	(Helemaal) eens: 1 Neutraal: (Helemaal) oneens:
<i>Ik ervaar regelmatig onmacht wanneer ik leerlingen en/of ouders niet kan helpen</i>	(Helemaal) eens: 2 Neutraal: 6 (Helemaal) oneens: 3	x	(Helemaal) eens: Neutraal: 1 (Helemaal) oneens:
<i>Door het project meer ik dat ik meer ontzorgd ben</i>	-	-	(Helemaal) eens: Neutraal: 1 (Helemaal) oneens:
<i>Door het project verwijs ik meer door naar hulpverleners</i>	-	-	(Helemaal) eens: Neutraal: (Helemaal) oneens: 1

Ouderbetrokkenheid

Stelling	Schooljaar 1 (22-23)	Schooljaar 2 (23-24)	Schooljaar 3 (24-25)
<i>Ik heb regelmatig contact/gesprekken met ouders</i>	(Helemaal) eens: 10 Neutraal: 1 (Helemaal) oneens: 0	x	(Helemaal) eens: 1 Neutraal: (Helemaal) oneens:
<i>Er is regelmatig contact met ouders en</i>	(Helemaal) eens: 11	x	(Helemaal) eens: 1

<i>de school</i>	Neutraal: 0 (Helemaal) oneens: 0		Neutraal: (Helemaal) oneens:
<i>Ouders melden zich bij mij als ze problemen hebben die te maken hebben met armoede</i>	(Helemaal) eens: 0 Neutraal: 1 (Helemaal) oneens: 10	x	(Helemaal) eens: 1 Neutraal: (Helemaal) oneens:
<i>Ouders doen regelmatig mee aan activiteiten van school</i>	(Helemaal) eens: 8 Neutraal: 3 (Helemaal) oneens: 1	x	(Helemaal) eens: 1 Neutraal: (Helemaal) oneens:
<i>Ouders hebben vertrouwen in de school</i>	(Helemaal) eens: 11 Neutraal: 1 (Helemaal) oneens: 0	x	(Helemaal) eens: 1 Neutraal: (Helemaal) oneens:
<i>De ouderbetrokkenheid op de school is over het algemeen goed</i>	(Helemaal) eens: 7 Neutraal: 5 (Helemaal) oneens: 0	x	(Helemaal) eens: 1 Neutraal: (Helemaal) oneens:

Verkorte vragenlijst leerkrachten (schooljaar 1)

Vraag	Antwoord
<i>Wat kun je doen als leerkracht</i>	Doorverwijzen naar andere professionals (3x) Erover praten in een groep (1x) Observeren, noteren en bespreken (1x)
<i>Hoe voorkom je buitensluiten?</i>	Bespreekbaar maken (2x) Kiva (1)
<i>Wie is verantwoordelijk in geval van armoede?</i>	Gezamenlijke verantwoordelijkheid van het schoolteam en/of intern begeleider, verbindende functionaris, pedagogisch medewerker
<i>Wat kun je doen als school/team?</i>	Organiseren van activiteiten (1x) Signaleren en bespreekbaar maken (2x) Zorgen voor een goede overdracht (1x)
<i>Welke kleine stap zet jij?</i>	Minder snel oordelen, met elkaar in gesprek gaan, het van verschillende kanten bekijken, het stimuleren van kleine stapjes
<i>Heb je tips/tops?</i>	De training is informatief (3x) Het leermateriaal zoals de folders is fijn (2x)

Goed dat de kennis wordt opgefrist (1x)
Het mag interactiever (1x)
Het team heeft al basiskennis, iets meer verdieping is fijn (1x)
Niet altijd goed verstaanbaar, te zacht praten (1x)

Evaluatieformulier teamtraining schoolteam

Stelling (op een schaal van 1 tm 4)	Schooljaar 1 (22-23)	Schooljaar 2 (23-24)	Schooljaar 3 (24-25)
<i>Hoe beoordeel je het programma in zijn geheel?</i>	-	-	3.7
<i>Hoe beoordeel je de presentatie</i>	-	-	3.4
<i>Hoe beoordeel je de bruikbaarheid van de kennis die je hebt opgedaan?</i>	-	-	3.6
<i>Wat vind je van de mate waarin de bijeenkomst aan je verwachtingen heeft voldaan?</i>	-	-	3.3
<i>Wat vind je van de organisatie van de training?</i>	-	-	3.7
<i>Kun je aangeven welk onderdeel van de training je het beste vindt</i>	-	-	Inleiding: 3 Theorie: 3 Praktijk: 6 Reflectievragen: 3 Overig: 4
<i>Welk onderdeel van de training vind je het minst geslaagd?</i>	-	-	Inleiding: 3 Theorie: 2 Praktijk: 2 Reflectievragen: 2 Overig: 8
<i>Welk onderdeel van de training vind je overbodig?</i>	-	-	Inleiding: 2 Theorie: Praktijk: Reflectievragen: Overig: 11

Resultaten directies: nul- en eindmeting

Kennis

Stelling	Schooljaar 1 (22-23)	Schooljaar 2 (23-24)	Schooljaar 3 (24-25)
<i>Ik weet wat armoede inhoudt</i>	(Helemaal) eens: 1 Neutraal: 0 (Helemaal) oneens: 0	(Helemaal) eens: 3 Neutraal: 1 (Helemaal) oneens: 0	(Helemaal) eens: 4 Neutraal: (Helemaal) oneens:
<i>Ik weet wat sociale uitsluiting inhoudt</i>	(Helemaal) eens: 1 Neutraal: 0 (Helemaal) oneens: 0	(Helemaal) eens: 3 Neutraal: 1 (Helemaal) oneens: 0	(Helemaal) eens: 3 Neutraal: 1 (Helemaal) oneens:
<i>Ik weet hoe ik armoede en sociale uitsluiting op school kan herkennen</i>	(Helemaal) eens: 1 Neutraal: 0 (Helemaal) oneens: 0	(Helemaal) eens: 0 Neutraal: 4 (Helemaal) oneens: 0	(Helemaal) eens: 4 Neutraal: (Helemaal) oneens:
<i>Ik weet wat ik kan doen om leerlingen en/of ouders te helpen bij knelpunten die te maken hebben met armoede</i>	(Helemaal) eens: 1 Neutraal: 0 (Helemaal) oneens: 0	(Helemaal) eens: 0 Neutraal: 4 (Helemaal) oneens: 0	(Helemaal) eens: 4 Neutraal: (Helemaal) oneens:
<i>Ik weet wat ik kan doen om leerkrachten te ondersteunen bij hulpvragen die ze tegenkomen</i>	(Helemaal) eens: 0 Neutraal: 1 (Helemaal) oneens: 0	(Helemaal) eens: 0 Neutraal: 4 (Helemaal) oneens: 0	(Helemaal) eens: 4 Neutraal: (Helemaal) oneens:

Bewustwording

Stelling	Schooljaar 1 (22-23)	Schooljaar 2 (23-24)	Schooljaar 3 (24-25)
<i>Ik ben mij bewust van armoede op school</i>	(Helemaal) eens: 1 Neutraal: 0 (Helemaal) oneens: 0	(Helemaal) eens: 4 Neutraal: 0 (Helemaal) oneens: 0	(Helemaal) eens: 4 Neutraal: (Helemaal) oneens:
<i>Ik ben mij bewust van sociale uitsluiting op school</i>	(Helemaal) eens: 1 Neutraal: 0 (Helemaal) oneens: 0	(Helemaal) eens: 3 Neutraal: 1 (Helemaal) oneens: 0	(Helemaal) eens: 4 Neutraal: (Helemaal) oneens:
<i>Ik merk dat er tussen leerlingen pestgedrag omtrent armoede plaatsvindt, op school en daarbuiten</i>	(Helemaal) eens: 0 Neutraal: 1 (Helemaal) oneens: 0	(Helemaal) eens: 1 Neutraal: 1 (Helemaal) oneens: 2	(Helemaal) eens: 1 Neutraal: 3 (Helemaal) oneens:
<i>De leerkrachten worden bij het uitdagen</i>	(Helemaal) eens: 0	(Helemaal) eens: 3	(Helemaal) eens: 3

<i>van de leerlingen gestimuleerd om te kijken naar de thuissituatie van de leerling</i>	Neutraal: 0 (Helemaal) oneens: 1	Neutraal: 0 (Helemaal) oneens: 1	Neutraal: (Helemaal) oneens: 1
<i>De leerkrachten worden bij het uitdagen van de leerlingen gestimuleerd om te kijken naar de talenten van de leerling</i>	(Helemaal) eens: 0 Neutraal: 1 (Helemaal) oneens: 0	(Helemaal) eens: 4 Neutraal: 1 (Helemaal) oneens: 0	(Helemaal) eens: 4 Neutraal: (Helemaal) oneens:
<i>Ik kijk bij een niveau advies altijd naar de thuissituatie van de leerling</i>	(Helemaal) eens: 1 Neutraal: 0 (Helemaal) oneens: 0	(Helemaal) eens: 1 Neutraal: 2 (Helemaal) oneens: 1	(Helemaal) eens: 2 Neutraal: 1 (Helemaal) oneens: 1

Begrip en solidariteit / Signaleren en passende ondersteuning

Stelling	Schooljaar 1 (22-23)	Schooljaar 2 (23-24)	Schooljaar 3 (24-25)
<i>Leerlingen melden zich bij mij als ze problemen hebben die te maken hebben met armoede</i>	(Helemaal) eens: 0 Neutraal: 0 (Helemaal) oneens: 1	(Helemaal) eens: 0 Neutraal: 2 (Helemaal) oneens: 2	(Helemaal) eens: 2 Neutraal: 1 (Helemaal) oneens: 1
<i>Leerkrachten melden zich bij mij als een leerling problemen heeft die te maken hebben met armoede</i>	(Helemaal) eens: 1 Neutraal: 0 (Helemaal) oneens: 0	(Helemaal) eens: 1 Neutraal: 1 (Helemaal) oneens: 1	(Helemaal) eens: 4 Neutraal: (Helemaal) oneens:
<i>Leerlingen durven zaken omtrent armoede aan te kaarten bij mij</i>	-	(Helemaal) eens: 0 Neutraal: 3 (Helemaal) oneens: 1	(Helemaal) eens: 2 Neutraal: 1 (Helemaal) oneens: 1
<i>Leerkrachten durven zaken omtrent armoede bij een leerling aan te kaarten bij mij</i>	(Helemaal) eens: 0 Neutraal: 1 (Helemaal) oneens: 0	(Helemaal) eens: 4 Neutraal: 0 (Helemaal) oneens: 0	(Helemaal) eens: 4 Neutraal: (Helemaal) oneens:
<i>Ik ben in staat signalen te herkennen van leerlingen en/of ouders bij knelpunten te die maken hebben met armoede</i>	(Helemaal) eens: 1 Neutraal: 0 (Helemaal) oneens: 0	(Helemaal) eens: 3 Neutraal: 1 (Helemaal) oneens: 0	(Helemaal) eens: 4 Neutraal: (Helemaal) oneens:
<i>Ik weet de weg te vinden naar passende ondersteuning voor leerlingen en/of ouders bij knelpunten omtrent armoede</i>	(Helemaal) eens: 1 Neutraal: 0 (Helemaal) oneens: 0	(Helemaal) eens: 3 Neutraal: 1 (Helemaal) oneens: 0	(Helemaal) eens: 4 Neutraal: (Helemaal) oneens:

Ontzorging

Stelling	Schooljaar 1 (22-23)	Schooljaar 2 (23-24)	Schooljaar 3 (24-25)
<i>Ik krijg regelmatig hulpvragen binnen van leerkrachten, ouders en/of leerlingen waarbij ik niet (goed) kan helpen</i>	(Helemaal) eens: 1 Neutraal: 0 (Helemaal) oneens: 0	(Helemaal) eens: 0 Neutraal: 1 (Helemaal) oneens: 3	(Helemaal) eens: Neutraal: 1 (Helemaal) oneens: 3
<i>Ik ervaar regelmatig onmacht wanneer ik leerkrachten, ouders en/of leerlingen niet kan helpen</i>	(Helemaal) eens: 1 Neutraal: 0 (Helemaal) oneens: 0	(Helemaal) eens: 1 Neutraal: 0 (Helemaal) oneens: 3	(Helemaal) eens: Neutraal: 1 (Helemaal) oneens: 3
<i>Het helpen bij hulpvragen omtrent armoede vind ik een taak van de directie</i>	(Helemaal) eens: 0 Neutraal: 0 (Helemaal) oneens: 1	(Helemaal) eens: 1 Neutraal: 0 (Helemaal) oneens: 3	(Helemaal) eens: Neutraal: 1 (Helemaal) oneens: 3
<i>Ik ben teveel tijd kwijt aan de hulpvragen omtrent armoede</i>	(Helemaal) eens: 0 Neutraal: 0 (Helemaal) oneens: 1	(Helemaal) eens: 0 Neutraal: 1 (Helemaal) oneens: 3	(Helemaal) eens: 1 Neutraal: (Helemaal) oneens: 3

Onderlinge samenwerking en betrokkenheid

Stelling	Schooljaar 1 (22-23)	Schooljaar 2 (23-24)	Schooljaar 3 (24-25)
<i>Op een schaal van 1 tot 10, hoe belangrijk vind je het project?</i>	8	8.3	8.5
<i>Op een schaal van 1 tot 10, hoe betrokken is de directie bij het project?</i>	8	8.3	8.5
<i>De samenwerking tussen ketenpartners is goed</i>	Beoordeeld met een 7 op schaal van 1 tot 10	(Helemaal) eens: 1 Neutraal: 2 (Helemaal) oneens: 1	(Helemaal) eens: 1 Neutraal: (Helemaal) oneens: 2
<i>Er zijn korte lijntjes tussen de ketenpartners</i>	(Helemaal) eens: 0 Neutraal: 1 (Helemaal) oneens: 0	(Helemaal) eens: 0 Neutraal: 2 (Helemaal) oneens: 2	(Helemaal) eens: 2 Neutraal: 1 (Helemaal) oneens: 1
<i>De ketenpartners zijn goed van elkaars werkzaamheden op de hoogte</i>	(Helemaal) eens: 0 Neutraal: 1 (Helemaal) oneens: 0	(Helemaal) eens: 0 Neutraal: 2 (Helemaal) oneens: 2	(Helemaal) eens: Neutraal: 3 (Helemaal) oneens: 1
<i>Er zijn voldoende ondersteuningsmogelijkheden voor ouders</i>	(Helemaal) eens: 0 Neutraal: 1	(Helemaal) eens: 1 Neutraal: 3	(Helemaal) eens: 2 Neutraal: 1

	(Helemaal) oneens: 0	(Helemaal) oneens: 0	(Helemaal) oneens:
<i>Door dit project is de samenwerking met ketenpartners verbeterd</i>	-	-	(Helemaal) eens: Neutraal: 2 (Helemaal) oneens: 2
<i>Op een schaal van 1 tot 10, welk cijfer geef je de onderlinge samenwerking tussen ketenpartners binnen het onderwerp armoede?</i>	-	-	5.8
<i>Op een schaal van 1 tot 10, welk cijfer geef je de betrokkenheid tussen ketenpartners binnen het onderwerp armoede?</i>	-	-	5.8

Resultaten verbindende functionaris

Samenwerking ketenpartners

Stelling	Schooljaar 2 (23-24)	Schooljaar 3 (24-25)
<i>De ketenpartners zijn goed op de hoogte van elkaars werkzaamheden</i>	(Helemaal) eens: 2 Neutraal: 1 (Helemaal) oneens:	(Helemaal) eens: 2 Neutraal: 1 (Helemaal) oneens:
<i>Er zijn korte lijntjes tussen de ketenpartners</i>	(Helemaal) eens: 3 Neutraal: (Helemaal) oneens:	(Helemaal) eens: 2 Neutraal: 1 (Helemaal) oneens:
<i>De ketenpartners vinden het project Ieder Kind Telt Mee belangrijk</i>	(Helemaal) eens: 1 Neutraal: 2 (Helemaal) oneens:	(Helemaal) eens: 3 Neutraal: (Helemaal) oneens:
<i>Bestaande en nieuwe ondersteuningsmogelijkheden die leerlingen kunnen ondersteunen zijn bekeken en opgezet door de inzet van de verbindende functionaris.</i>	(Helemaal) eens: Neutraal: (Helemaal) oneens:	(Helemaal) eens: 3 Neutraal: (Helemaal) oneens:
<i>De ketenpartners zijn betrokken bij het project Ieder Kind Telt Mee</i>	(Helemaal) eens: Neutraal: 3	(Helemaal) eens: 2 Neutraal: 1

	(Helemaal) oneens:	(Helemaal) oneens:
<i>Relevante personen en partijen zijn betrokken bij plannen voor een duurzaam vervolg van dit traject.</i>	(Helemaal) eens: Neutraal: 2 (Helemaal) oneens: 1	(Helemaal) eens: 2 Neutraal: 1 (Helemaal) oneens:
<i>De onderlinge samenwerking en afstemming is verbeterd door de inzet van de verbindende functionaris</i>	(Helemaal) eens: Neutraal: (Helemaal) oneens:	(Helemaal) eens: 3 Neutraal: 1 (Helemaal) oneens:

Samenwerking ouders

Stelling	Schooljaar 2 (23-24)	Schooljaar 3 (24-25)
<i>Ouders durven zaken omtrent armoede aan te kaarten bij mij</i>	(Helemaal) eens: Neutraal: (Helemaal) oneens:	(Helemaal) eens: 1 Neutraal: 2 (Helemaal) oneens:
<i>Ouders durven zaken omtrent hun thuissituatie aan te kaarten bij mij</i>	(Helemaal) eens: Neutraal: (Helemaal) oneens:	(Helemaal) eens: 3 Neutraal: (Helemaal) oneens:
<i>Ouders doen regelmatig mee aan activiteiten op/van de school</i>	(Helemaal) eens: 1 Neutraal: 1 (Helemaal) oneens: 1	(Helemaal) eens: 2 Neutraal: 1 (Helemaal) oneens:
<i>Er is regelmatig contact tussen de ouders en de school</i>	(Helemaal) eens: 3 Neutraal: (Helemaal) oneens:	(Helemaal) eens: 2 Neutraal: 1 (Helemaal) oneens:
<i>Ouders hebben vertrouwen in de school</i>	(Helemaal) eens: 1 Neutraal: 3 (Helemaal) oneens:	(Helemaal) eens: 3 Neutraal: (Helemaal) oneens:

Leerlingen

Stelling	Schooljaar 2 (23-24)	Schooljaar 3 (24-25)
<i>Leerlingen durven zaken omtrent armoede aan te kaarten bij mij</i>	(Helemaal) eens: 2 Neutraal: 1 (Helemaal) oneens:	(Helemaal) eens: 1 Neutraal: 2 (Helemaal) oneens:

*Leerlingen durven zaken omtrent hun
thuissituatie aan te kaarten bij mij*

(Helemaal) eens: 3
Neutraal:
(Helemaal) oneens:

(Helemaal) eens: 1
Neutraal: 2
(Helemaal) oneens:

Colofon

Onderzoekers

Tineke Knot, Kim Bakker, Eline Popken

Opmaak

Kim Bakker, Marc Wiers

Correspondentie

tineke@alexanderimpact.nl

Met dank aan alle betrokken stakeholders voor het delen van hun ervaringen en meningen, en voor de mooie samenwerking.

